

Wida Angela Wingsnes

Politisk tillit og korrupsjon i Brasil

Har korrupsjonsskandalene mellom 2014-2016 påvirket brasilianernes politiske tillit?

Bacheloroppgave i POL2900 Komparativ Politikk

Veileder: Jennifer Leigh Bailey

Mai 2020

Wida Angela Wingsnes

Politisk tillit og korrupsjon i Brasil

Har korrupsjonsskandalene mellom 2014-2016 påvirket brasilianernes politiske tillit?

Bacheloroppgave i POL2900 Komparativ Politikk
Veileder: Jennifer Leigh Bailey
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

I denne avhandlingen har jeg tatt for meg korrupsjonsskandalene i Brasil mellom 2014-2016, i lys av begrepet politisk tillit. Skandalene og den store kriminaletterforskningen går også under navnet «Operation Carwash». Dette store nettet av korrupsjonsskandaler som involverte dusinvis av høyt rangerte politikere, private bedrifter og Brasils nasjonale oljeselskap Petrobrás, skapte stor uro i landet. Hensikten med besvarelsen er å belyse forskningsspørsmålet «Har korrupsjonsskandalene i Brasil mellom 2014-2016 ført til en synkende politisk tillitt i landet?». Problemstillingen besvares ved å legge et teoretisk og empirisk grunnlag for tidligere studiers funn av sammenhengen mellom korrupsjon i en stat og synkende politisk tillitt. Det er vist til deskriptiv statistikk for politisk tillitt i årene 2012, 2014 og 2017, som viser en stor nedgang i tillitt blant de målte institusjonene og aktørene. Deretter er det utført regresjonsanalyser med de samme avhengige variablene, for å teste for andre variablers påvirkning på konseptet politisk tillitt. Disse resultatene bekrefter mine hypoteser om at politisk tillitt stiger i samvariasjon med interpersonell tillitt, og at støtte til presidenten påvirker den politiske tillitten i positiv retning.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG.....	1
1.0 INTRODUKSJON	3
2.0 HISTORISK BAKTEPPE - KORRUPSJONSSKANDALENE SOM RYSTET BRASIL	4
3.0 TEORETISK OG EMPIRISK RAMMEVERK	5
3.1 POLITISK TILLIT	5
3.2 KORRUPSJON	6
3.3 SAMSPILLET MELLOM KORRUPSJON OG POLITISK TILLITT.....	7
3.4 TIDLIGERE STUDIER	7
3.5 ANDRE INNFALLSVINKLER.....	9
3.6 HVA KAN VI FORVENTE Å SE I BRASIL?.....	10
4.0 DATA OG METODE	11
4.1 DATA	11
4.2 METODE.....	11
4.3 AVHENGIGE VARIABLER	12
4.4 UAVHENGIGE VARIABLER.....	13
5.0 RESULTATER.....	14
5.1 DESKRIPTIV STATISTIKK.....	14
5.2 REGRESJONSTABELLER	16
6.0 DISKUSJON OG ANALYSE.....	18
6.1 ANALYSE AV DESKRIPTIV STATISTIKK	18
6.2 ANALYSE AV REGRESJONSTABELLER.....	20
7.0 KONKLUSJON	21
8.0 REFERANSER.....	23

1.0 INTRODUKSJON

De fleste akademikere vil intuitivt tenke at påvist korrupsjon minsker folks politiske tillitt, og deres tillit til staten (Hetherington, 1998; Anderson & Tverdova, 2003; Mishler & Rose, 2001; Catterberg & Moreno, 2005, Morris & Klesner, 2010). Det er etablert som et holdbart faktum at korrupsjon lenge har vært et problem i Brasil (Valarini & Pohlmann, 2017, s. 5). Til tross for dette startet det som blir kalt for Brasils største korrupsjonsskandale i historien, navngitt «Operation Carwash» i 2014 (s. 2). Operation Carwash kom til å utvikle seg til et enormt nettverk av involverte, mange med en høy profil innen det politiske systemet i Brasil, og deres nasjonale oljeselskap Petrobrás. Etter en slik skandale, kan man spørre seg selv om det har hatt en innvirkning på hvordan Brasilianerne ser på sitt eget statsapparat, og hvorvidt deres politiske tillitt har sunket. Vil store skandaler som dette svekke deres politiske tillitt, eller vil det kun leve opp til deres forventninger om en korrumpert ledelse? Et mulig utfall er en nedgang i tillitten, samtidig som et annet mulig utfall er at tillitten har økt som et resultat av fengslingen av mange korrupte politikere. I denne oppgaven skal jeg se nærmere på om korrupsjon kan ha en effekt på tillitt til staten/politisk tillitt, dette vil gjøres gjennom å se på muligheten for at nivåer av politisk tillitt har sunket i samvariasjon med de nylige korrupsjonsskandalene i Brasil. Jeg vil her gå ut ifra forskningsspørsmålet «Har korrupsjonsskandalene i Brasil mellom 2014-2016 ført til en synkende politisk tillitt i landet?». En sammenheng i tid og data vil indikere, men ikke bevise, at disse fenomenene er knyttet sammen. Tidligere forskning presenteres, dette for å legge et teoretisk og empirisk grunnlag for problemstillingen. Deretter skal jeg se hva statistikken viser om brasilianernes tillitt til staten, og hvorvidt den har gått ned eller opp i løpet av- og etter korrupsjonsskandalene. Jeg vil definere politisk tillitt som tillitt til politiske institusjoner og aktører, ut ifra statens evne til å møte folkets forventninger (Catterberg & Moreno, 2005, s. 33). For å måle politisk tillitt vil jeg se på data fra Latin American Public Opinion Project (LAPOP fremstilt av AmericasBarometer) fra 2012, 2014 og 2016/2017, hvor funnene vil være at tillitten i de valgte politiske institusjonene og aktørene har gått ned. Deretter vil jeg utføre regresjonsanalyser for å undersøke om andre variabler kan ha hatt en påvirkning på tillitten disse årene. Her viser resultatene at interpersonell tillitt og støtte til presidenten har en positiv påvirkning på politisk tillitt, slik mine hypoteser antok. Dataen brukt til analysen er strategisk valgt ut ifra to konkrete tidspunkt besvarelsen fokuserer på. Skandaleetterforskningen Operation Carwash som startet i 2014, og riksrettsdommen til tidligere president Dilma Rousseff i 2016. Dataen fra 2012 vil bli brukt som en referanse for sammenlikning med de nyere datasettene. Ved å henvise til

tidligere forskning om relasjonen mellom korrupsjon på høyt nivå og politisk tillitt/tillitt til staten, vil jeg bruke dette som et grunnlag for å underbygge min hypotese. Denne vil søke å belyse hvorvidt korrupsjonshendelsene studert i denne besvarelsen har hatt en negativ påvirkning på brasilianernes politiske tillitt.

2.0 HISTORISK BAKTEPPE - Korrupsjonsskandalene som rystet

Brasil

Operação Lava Jato som på engelsk har blitt navngitt Operation Carwash, blir vurdert som den største etterforskningen forårsaket av korrupsjon i Brasils historie (Valarini & Pohlmann, 2017, s. 2). Den startet i staten Paraná 17 mars 2014. Det store nettet av skandaler startet med etterforskningen av hvitvasking av penger på en rekke bensinstasjoner og vaskerier i Brasilia. Sakte men sikkert fant det føderale politiet i Brasil bindeledd mellom disse pengene og profiler høyt oppe i både business og politikk. Tidlig i etterforskningen fant man forbindelser mellom tidligere seniorsjef i Brasils nasjonale oljeselskap Petrobrás. Etterhvert oppdaget de det store nettet av involverte personer, hvor flere av dem var høyt profilerte politikere, som dro nytte av disse svarte pengene. Da blant annet til å finansiere egne valgkampanjer, og videre til privat bruk. Mange av de involverte i korrupsjonen i Petrobrás ble navngitt av to som også var involverte i saken. Alberto Youseff, en kjenning av det brasilianske politiet for hans involvering i tidligere korrupsjonssaker, og Paulo Roberto Costa, tidligere senior direktør i Petrobrás refining & supply unit. Petrobrás mottok for hver kontrakt en kommisjon på mellom 1-3 % av kontraktens verdi fra private selskaper som er leverandører for oljeselskapet. Disse bestikkelsene som ble plassert i svarte fond ble senere overført til politikerne og de politiske partiene (s. 3) En av de involverte politikerne var en kjær tidligere brasiliansk president i perioden 2003-2010 Luiz Inácio Lula da Silva, også bare kalt «Lula», tidligere president Fernando Collor de Mello, tidligere guvernør Roseane Sarney (datter av tidligere president José Sarney) og flere dusin av andre høyt rangerte politikere. I løpet av året 2017 hadde Opreation carwash nådd 78 rettsaker som involverte 328 individer. Flere politiske partier var involvert, blant annet Brasils arbeiderparti PT (Partido dos Trabahladores) hvor den daværende presidenten Dilma Rousseff tilhørte (s. 3).

Rousseff ble imidlertid aldri dømt i denne etterforskningen, men ble i slutten av 2015 utsatt for riksrett etter anklagelser om å ha utført ulovlige transaksjoner i statsbudsjettet. Dette

uavhengig av Operation Carwash (Domingues, 2017, s. 1748). Oppstyret resulterte i at hun i 2016 måtte gå av som President. Visepresident og leder av partiet PMDB tok over presidentrollen (Oliveira, 2016, s. 83). Brasil sto atter igjen ovenfor stor politisk uro forårsaket av korrupsjon. The World Economic Forum har klassifisert denne massive kriminaletterforskningen, som en av de mest eminente i Brasils historie (Padula & Albuquerque, 2018, s. 406). Operation Carwash skiller seg fra tidligere korrupsjonsskandaler ved sitt massive omfang, og ved å involvere store sektorer som olje, sivilkonstruksjon, finanssektoren og sist men ikke minst et stort nett av viktige politikere og politiske partier. Mengden med oppmerksomhet hendelsene fikk, og den politiske uroen det skapte, gjør at vi kan spørre hvordan denne korrupsjonen har påvirket den politiske tillitten til de sivile i Brasil. Det er også benevningsverdig at korrupsjonsskandalene involverte flere store private bedrifter. Dette inngår ikke i min analyse, fordi det tematisk omfatter en annen del av samfunnets private næring, både innenlands og internasjonalt.

3. 0 TEORETISK OG EMPIRISK RAMMEVERK

3.1 Politisk tillit

Når man måler politisk tillitt, og tillitt til staten, oppstår det ofte problemer i hvordan å forstå differanser mellom disse, og hvordan å definere dem (Catterberg & Moreno, 2005, s. 33). Mange tidligere studier referer til politisk tillitt, og tillitt til statens atferd som to utbyttbare forestillinger, altså kan de brukes om hverandre for å forklare ulike dimensjoner av samme fenomen (Nevitte & Kanji, 2002, s. 398-400). Siden politiske institusjoner og aktører inngår som en del av staten og statsapparatet, og dette er konsepter som tilsynelatende inkluderer og påvirker hverandre, vil jeg i denne avhandlingen håndtere dem som to begrep for samme type tillitt. Politisk tillitt er et begrep ulike forskergrupper tidligere har tatt for seg i ulike diskusjoner. Mange av dem dreier seg om hva som forårsaker, svekker og påvirker politisk tillitt. Begrepet har blitt definert som en grunnleggende evaluerende holdning mot staten, basert på hvor godt staten opererer i henhold til folks generelle forventninger (Hetherington, 1998, s. 791). Det er denne definisjonen som vil være rammeverket videre i besvarelsen. Forkortet «tillitt til politiske institusjoner og aktører» i likhet med Catterberg og Moreno. Grunnlaget for dette er formuleringen av spørsmålene i utvalgt data. Selv om spørsmålene som er stilt i undersøkelsen brukt senere i avhandlingen, ikke definerer presist hva deres bruk av ordet «tillitt» inkluderer, presiserer den det tilstrekkelig ved å fullføre spørsmålene med begreper som representerer ulike aspekter ved det politiske systemet og tillitt til statlige

institusjoner (Vanderbilt University, u.å.). Mens statens prestasjon og fungering (her definert som hvor godt staten presterer på ulike områder etter folks generelle forventning) er viktig for å forklare menneskers grad av politisk tillitt, er det viktig å se på andre mekanismer som en mulig påvirkning på dette forholdet.

3.2 Korrupsjon

Når man snakker om korrupsjon er det også viktig å trekke et skille mellom ulike typer korrupsjon, og hvilket nivå det dreier seg om. Ordet korrupsjon er en vanlig samlebetegnelse på misbruk av offentlig myndighet for å tilgodese private formål, og det er også definisjonen som vil bli brukt videre i denne besvarelsen (Røste, 2013, s. 100). Fenomenet er i seg selv vanskelig å måle, grunnet deltakernes interesse i å tilbakeholde informasjon om forhold av en slik type. En vanlig type indeks for å måle korrupsjon i samfunn er derfor via persepsjon, altså oppfattelsen av korrupsjon i et samfunn. Denne formen for persepsjonsmåling er i sin mest brukte form dannet ut ifra ekspertisevurdering av korrupsjonsnivået. Grunnet vanskeligheten med å måle korrupsjon, og problematikken som oppstår ved å sammenlikne oppfattelse av korrupsjon på et ekspertisenivå med tillitt til politiske institusjoner og aktører på sivilt nivå slik det vil bli gjort her, vil det kun bli referert til empirien rundt korrupsjonsskandalen. Også teorien av tidligere funn av korrelasjoner mellom politisk tillitt og korrupsjon, ingen statistisk data på målt korrupsjon vil bli benyttet. Det er vanlig å skille mellom low level corruption/petty corruption (korrupsjon på et lavere nivå enn politikerne de er underlagt), og politisk korrupsjon/high level corruption. Her refererer jeg da til nivået korrupsjonen utføres på (hvilket statlig nivå), og ikke mengden korrupsjon. Anderson & Tverdova finner at korrupsjon har en negativ effekt på folks evaluering av både det generelle politiske systemet og tillitten til offentlige tjenestemenn (Anderson & Tverdova, 2003, s. 104). Dette foreslår at korrupsjon har en negativ påvirkning på tillitten, både når det gjelder politikere på et høyt statlig nivå, og den offentlige sektoren på et lavere nivå. På den andre siden, målte Seligson korrupsjon på sivilt nivå, kun ved å ta respondentenes personlige erfaringer med korrupsjon i hverdagen inn i betraktningen i fire latinamerikanske land (Seligson, 2002, s. 419). Her fant han også at korrupsjonen har en negativ effekt på legitimiteten til det politiske systemet.

I denne avhandlingen vil det dreie seg om politisk korrupsjon på et høyt nivå slik det er beskrevet ovenfor, da akademikere hevder også har funnet et kausalt forhold på dette nivået f.eks. Anderson & Tverdova (2003), og det er på dette nivået vi finner de mest

oppsiktsvekkende skandalene under perioden jeg undersøker. Korrupsjonen som ble dratt frem i lyset av Operation Carwash, og det som har fått størst oppmerksomhet er politisk korrupsjon og involverer i hovedsak høyt profilerte politikere i Brasil (Valarini & Pohlmann, 2017, s. 3). Ved mer nøye analysering beveger også korrupsjonen seg nedover i rang, men det er skandaliseringen av de store navnene som har fått størst oppmerksomhet

3.3 Samspillet mellom korrupsjon og politisk tillitt

Akademikere har lenge dedikert mye oppmerksomhet til konseptet av tillitt knyttet til korrupsjon (Hetherington, 1998; Anderson & Tverdova, 2003; Mishler & Rose, 2001; Catterberg & Moreno, 2005, Morris & Klesner, 2010). Setter man sammen mange forskningsfunn, kan man se et mønster som indikerer at stater med høy grad av fattigdom/eller vanstyrte stater skaper mistillit (Morris & Klesner, 2010, s. 1259). På samme vis vokser litteraturen innen politisk korrupsjon, hvor tillitt til staten og de politiske aktørene blir presentert både som årsaken og/eller virkningen av korrupsjon. Noen finner at mistillit til hverandre og den politiske tilliten er en underliggende faktor bak korrupsjon, mens andre mener å finne klare bevis på at korrupsjonen i seg selv er med på å danne et lavt nivå av politisk tillitt. Til tross for at dette forholdet kan gå begge veier vil jeg gå ut ifra tanken om at påvist korrupsjon kan være én faktor til nedgang i tillitt til staten/politisk tillitt. Altså at økt mistillit kan være én funksjon av korrupsjon. Med dette sagt, betyr ikke dette faktum at korrupsjonen er et fenomen som aleine vil være den eneste faktoren for minsket politisk tillitt. Det kan være et bidragende element i varierende grad hvis vi skal se på de tidligere funnene. Dataen tilgjengelig for årene som vil bli demonstrert under, har fokus på tillitt til statlige/politiske institusjoner og aktører som den lovgivende og utøvende makt, de politiske partiene, og tillitt til valgene (AmericasBarometer, 2017, s. 6). På denne måten vil vi få et bredere spekter som viser variasjoner innen både tillitt til staten og dets institusjoner, og politisk politiske aktører.

3.4 Tidligere studier

Mange studier viser til at politisk korrupsjon svekker politisk tillitt og opprettholdelsen av effektive politiske institusjoner (Anderson & Tverdova, 2003, s. 93; Mishler & Rose, 2001, s. 48). I sin empiriske tilnærming av seksten demokratier, viser Anderson & Tverdova at innbyggere i land med et høyere nivå av korrupsjon, viser mer negative holdninger mot det politiske systemet, og viser mindre tillitt til statlig ansatte. I deres analyse viser resultatene at

deres hoved-hypotese «individer i land med høyere nivå av korrupsjon evaluerer atferden til det politiske systemet mer negativt» får støtte. Sagt på en annen måte, korrupsjon øker uenighet og misnøye med atferden til det politiske systemet (s. 100). De samme tallene viser at de individene som stemte på partiene med makten hadde mer positive holdninger og mer tillit til det politiske systemet enn de i minoritet. Deres hypotese startet med tanken om at korrupsjon forstyrrer de grunnleggende verdiene i et demokrati som rettferdighet og pålitelighet (s. 104). Dersom dette er overførbart til Brasil, vil vi se at støtte til presidenten påvirker deres støtte til de politiske institusjonene i en positiv retning.

I en studie fra 2002 viser Alejandro Moreno til hvordan Brasil i 1995-97 var det landet i Latin-Amerika med høyest toleranse for korrumpert atferd og lavest tall på støtte til demokratiet (Moreno, 2002, s. 499). Studiet viser også at bare 3 % av brasilianere sier de generelt sett stoler på mennesker (s. 503). Studiet i sin helhet trekker konklusjonen om at graden av toleranse for korrupsjon er negativt relatert til mellommenneskelig tillitt og støtte til demokratiske institusjoner. Dersom disse resultatene er overførbare til årene jeg undersøker, vil vi kunne forvente at den politiske tilliten går ned fra 2012-2017 til tross for at brasilianerne har en høy toleranse for korrupsjon i 1995-97 ifølge disse resultatene. Studien ser ikke på de nøyaktig samme variablene som jeg har valgt å gjøre, men likheten er stor nok til at jeg anser det som verdt å nevne.

Morris & Klesner peker også på at det foreligger et klart skille mellom begrepene mellommenneskelig tillitt og politisk tillit men at de kan påvirke hverandre. De finner i sin studie at lav tillitt til hverandre kan tilrettelegge for en mer tolerant innstilling til korrupsjon, og ved å skape en forventning om korrumpert atferd blant andre, vil dette kunne fremme den individuelle deltakelsen i korrupsjon (Morris & Klesner, 2010, s. 1260-1263). Disse akademikerne får også støtte av La Porta et.al, som finner at det er lavere nivåer av interpersonell tillitt i samfunn med høyere nivåer av korrupsjon (La Porta, Lopez-de-Silanes, Shleifer & Vishny, 1997, s. 336). Seligson finner i sin studie av fire Latinamerikanske land at de som opplever korrupsjon vil ha en høyere sannsynlighet for lavere tillitt til legitimiteten av deres politiske system, og et lavere nivå av interpersonell tillitt (Seligson, 2002, s. 419). Dersom dette også er overførbart til Brasil, kan det tenkes at vi ser både en nedgang i tillitt, som også er påvirket av deres interpersonelle tillitt. Det er derimot her verdt å bemerke at det kan være vanskelig å se en rekkefølge for kausaliteten når det er snakk om interpersonell og politisk tillitt, altså hva som leder til hva. En regresjonsanalyse for mulig påvirkning mellom

de to variablene for Brasil vil kun fortelle oss om det foreligger en potensiell påvirkning mellom dem, men ikke hvilken vei kausalitetsforholdet går.

I en annen studie Moreno utførte sammen med Gabriela Catterberg undersøkte de hvordan nye stabile demokratier paradoksalt er preget av lav politisk tillitt som et resultat av noe de kaller for «Post-honeymoon disillusionment» (Catterberg & Moreno, 2005, s. 31). Ut ifra data lager de en modell av politisk tillitt for å finne ut hva som viser en korrelasjon med begrepet. Studiet viste en positiv korrelasjon mellom politisk tillitt og blant annet demokratiske holdninger, politisk interesse og ekstern effektivitet, noe som foreslår at tillitten påvirkes av statens atferd. Funnene viser også at politisk tillitt blir svekket av et lands aksept for korrupsjon, politisk radikalisme og postmaterialisme. Catterberg og Moreno undersøkte i likhet med Morenos studie i 2002 om det forelå en korrelasjon mellom aksept for korrupsjon, og tillitt til staten i de demokratiene de undersøkte (Moreno, 2002). Også denne gangen foreligger det statistisk grunnlag for å hevde at jo høyere aksept en person har for korrupsjon, jo lavere tillitt har han til politiske institusjoner i Øst-Europa, men ikke i Latin-Amerika. (Catterberg & Moreno, 2005, s. 43) Derimot så ikke denne studien på Brasil, men Argentina, Chile, Mexico og Peru. Dette studiet er relevant å se i forbindelse med mitt, da hensikten med Catterberg og Morenos forskning er å analysere de individuelle grunnpilarene for politisk tillitt i et demokratisk samfunn. Denne studien utføres ved å analysere flere stater med solide og relativt nylig etablerte demokratier. I den forstand vil man kunne anta at lignende funn er sannsynlig å finne i nyere tid i Brasil i likhet med disse statene. Tanken bak at aksepten for korrupsjon vil påvirke siviles tillitt til staten/deres politiske tillitt, åpner også opp for kulturelle forskjeller formet av generelle oppfatninger.

3.5 Andre innfallsvinkler

Konseptet «korrupsjon leder til negative holdninger mot staten og lavere politisk tillitt», kan også utfordres. Blant annet ved å presentere teorien om at kulturelle holdninger og menneskers aksept for generell korrupsjon som en egenskap i et samfunn hvor korrupsjon lett kan overses av innbyggerne (Anderson & Tverdova, 2003, s. 93). Med dette menes at et lands borgeres oppfattelse av korrupsjon også i teorien kan minske eller eliminere korrelasjonen mellom korrupsjon og negative holdninger til staten/tillitt til staten. Muligheten er der for at noen samfunn har en forutinntatt aksept for at korrupsjon forekommer, og dette vil da kunne påvirke korrelasjonen. Som tidligere nevnt er ikke korrupsjon et nytt fenomen i Brasil, og det

har vært hyppige oppdagelser av korrupsjon før 2014 Brasil (Valarini & Pohlmann, 2017, s. 5). Derfor kan det også tenkes at mange brasilianere har dannet en form for aksept om at korrupsjon er en naturlig del av deres statsapparat. Her kan også Morenos funn om Brasilianernes høye toleranse for korrupsjon tas med i vurderingen (Moreno, 2002, s. 499). Det å konkludere noe konkret om relasjonen mellom korrupsjon og politisk tillitt på individnivå kan være spesielt vanskelig, særlig da i land som skårer høyt på korrupsjon, og påviselig har en varierende grad av utvikling innad i landet (Anderson & Tverdova, 2003, s. 93). Anderson & Tverdova legger også frem funnet til Nathaniel H. Leff, som viser at korrupsjon i noen tilfeller også kan være positivt og effektivisere staten, fordi arbeidere i offentlig sektor kan bli mer hjelpsomme dersom de betales direkte (Leff, 1964, s. 10-11). Denne teorien er derimot nærmere relatert til korrupsjon på en mindre skala innen det byråkratiske systemet (petty corruption) og økonomisk vekst, istedenfor grand corruption og politisk korrupsjon som er hovedfokuset i denne avhandlingen, så jeg vil ikke gå mer i dybden på den. Det er derimot et funn verdt å nevne og å ha i bakhodet ved senere anledning da jeg vil se på faktisk statistikk fra Brasil da korrupsjon på høyt nivå alltid vil kunne ha en form for «bakgrunnsstøy» av administrativ korrupsjon på lavere nivå.

3.6 Hva kan vi forvente å se i Brasil?

Ut ifra dette teoretiske og empiriske grunnlaget kan vi se hvordan korrupsjon har vist seg å påvirke menneskers politiske tillitt, og tillit til statsapparatet på ulike måter. Ut ifra funnene til tidligere studier, kan man tenke seg at ved oppdagelsen av et så stort nett av korrupsjonsskandaler som i Brasil under Operation Carwash, vil de siviles politiske tillitt ha sunket. Jeg vil videre se på hva statistikken viser om tillitten til politiske institusjoner og aktører i Brasil, for å bekrefte eller avkrefte hvorvidt tillitten har gått ned i likhet med min antakelse. Med tidligere studiers funn som inspirasjon, vil jeg teste interpersonell tillitts påvirkning på tillitt til ulike politiske aktører og institusjoner (Moreno, 2002; Morris & Klesner, 2010, La Porta et al., 1997; Seligson, 2002). Jeg vil også teste for hvorvidt støtte til den daværende presidenten påvirker den politiske tillitten (Anderson & Tverdova, 2003). Slik jeg har forklart ovenfor fokuserer akademikere på korrupsjon både som årsak og virkning til politisk tillitt. Jeg vil fokusere på korrupsjon som potensiell årsak til minsket politisk tillitt. Denne analysen vil verken kunne bekrefte eller avkrefte en konkret sammenheng mellom korrupsjonsskandalene i Brasil, og nedgangen i politisk tillitt i årene som blir undersøkt, men heller kunne indikere hvorvidt korrupsjonen er en mulig grunn. Ut ifra denne teorien, danner

jeg meg en antakelse/hypotese, om at en kan forvente den politiske tillitten i Brasil å ha gått ned mellom årene 2012-2017. For regresjonsanalysene vil jeg ha to hypoteser. 1) Økt interpersonell tillitt gir økt politisk tillitt, og 2) støtte til daværende president gir økt politisk tillitt.

4.0 DATA OG METODE

4.1 Data

I dette studiet bruker jeg data fra AmericasBarometer. Prosjektet har fått navnet Latin American Public Opinion Project, forkortet til LAPOP (Vanderbilt Universit, u.å.). LAPOP er en av de ledende akademiske institusjonene som utfører undersøkelser for å samle inn informasjon om folkeopinion i Latin-Amerika. Undersøkelsen blir drevet av Vanderbilt University. Dataen jeg bruker legger fokus på tillitt, til ulike politiske institusjoner i Brasil, presidenten og politiske valg (AmericasBarometer, 2017, s. 6). Dataene er basert på spørreundersøkelser samlet inn under kortere perioder respektive år. Dataen for 2012 ble samlet inn mellom 1 mars-18 april samme år (AmericasBarometer, 2012, s.1). Dataen fra 2014 ble samlet inn mellom 1 mars-27 april (AmericasBarometer, 2014, s.1). Datasettet for 2016/2017, vil jeg her bare referere til som 2017, da dette var året dataen ble samlet inn mellom datoene 5 april-11 mai (AmericasBarometer, 2017, s.1). Analysen vil først bestå av deskriptiv statistikk, og deretter regresjonsanalyser. Statistikken vil 1) bli brukt for å demonstrere hvordan tillitten har beveget seg over de tre årene, og 2) deretter blir de samme avhengige variablene brukt til å utføre regresjonsanalyse med noen kontrollvariabler. Datasettene er i sin originale form på spansk, portugisisk og engelsk, og er direkte oversatt av meg til norsk.

4.2 Metode

Min analyse vil bestå av to deler. Først vil jeg se på hvordan respondentens mengde tillitt har beveget seg i de tre ulike datasettene, dette vil gi oss et inntrykk av hvorvidt den politiske tillitten har gått opp eller ned mellom 2012-2017. Her er det relevant å se på hvordan den kumulative prosenten har steget på den lave delen av skalaen (1-3). Det vil gi oss ett inntrykk av hvorvidt «lav tillitt» har blitt mer hyppig, da dette også implisitt betyr at en lavere andel av respondentene har svart at de har middels-høy tillitt ((4-7). Deretter vil jeg utføre en lineær regresjonsanalyse, med de nevnte kontrollvariablene nedenfor, for å undersøke om andre

faktorer kan forklare sammenhenger med mine avhengige variabler. Tabellene under er laget av meg selv ut ifra dataen generert med datasettene fra AmericasBarometer. Fordelen med denne statistiske fremgangsmåten, er at vi får tydelige tall å tolke i analysen, basert på mange menneskers meninger. En ulempe vil være at validiteten (Ringdal, 2013, s. 96) kan variere da en spørreundersøkelse alltid er åpen for subjektiv tolking av spørsmålenes enkle formulering. Det vil alltid foreligge rom for en tredjevariabels påvirkning på forholdet man ønsker å undersøke. Annen problematikk med slike typer analyse i dette tilfellet, er at validiteten kan bli svekket av databegrensningen, og at ikke alle variablene er helt like for hvert målt år. Til tross for dette anser jeg statistisk metode som den best egnede for mitt forskningsspørsmål.

4.3 Avhengige variabler

Siden dataen setter begrensninger, og korrupsjon er vanskelig å måle, vil de avhengige variablene kun dreie seg om tillitt til politiske og statlige institusjoner. For å både få et klart bilde av tendenser i tillitten på kryss av ulike politiske institusjoner, og samtidig åpne for å finne variasjoner, vil jeg bruke alle følgende seks variabler, som avhengige variabler i min analyse. Disse variablene er konstruert slik at indeksen går fra 1 (ingenting), til 7 (mye). Altså var de mulige svarsalternativene tallene 1-7, hvor 1 er tilsvarende at respondenten ikke har noen tillitt til nevnt institusjon, og 7 indikerer sterk tillitt. På dette viset får man et inntrykk av mengden tillitt respondenten har til de politiske institusjonene. Spørsmålene er oversatt av meg fra portugisisk til norsk og rekken av spørsmål blir innledet med setningen «Nå skal jeg stille deg en rekke med spørsmål, jeg ber deg om å indikere hvilket tall som best beskriver din mening, husk, du kan svare hvilket som helst tall mellom 1 og 7»

1) I hvilken grad har du tillitt til den utøvende makten ? 2) I hvilken grad har du tillitt den nasjonale kongressen? 3) I hvilken grad har du tillitt til den lovgivende makt? 4) I hvilken grad har du tillitt til de politiske partiene? 5) I hvilken grad har du tillitt til presidenten av republikken. 6) I hvilken grad har du tillitt til valgene i dette landet? (AmericasBarometer, 2017, s. 6) Det er ikke alle spørsmålene som blir spurt om alle tre år, og formuleringen for hvilken del av staten eller hvilken form for politisk tillit det blir spurt om varierer for de ulike datasettene, på det viset setter dataen visse begrensninger. Variabelen tillitt til de politiske partiene, og tillitt til valgene er de to som er formulert helt likt alle tre år. Tillitt til den utøvende makten ble spurt om i 2014 og 2017. Tillitt til den nasjonale kongressen ble spurt om i 2012 og 2014. Tillitt til presidenten av republikken ble spurt om i 2012. Tillitt til den lovgivende makt ble spurt om i 2017. Siden dataen ikke tillater å sammenlikne variabler

formulert på helt lik måte, men med grunnlag i at de er sammenlignbare i stor nok grad, vil noen variabler være proxier for hverandre. Her direkte sammenlikner jeg den nasjonale kongressen med den lovgivende makt, og tillitten til den utøvende makt vil bli sammenliknet med tillitt til presidenten av republikken. Dette etterlater oss med fire kategorier med data til sammenlikning over de tre målte årene, lovgivende makt, utøvende makt, tillitt til valgene og tillitt til de politiske partiene. Hensikten med å måle variabler som representerer ulike sider ved det politiske systemet, er at korrupsjonsskandalene som er i fokus her, involverte politikere på tvers av partier, politiske institusjoner og politiske aktører. Dersom tillitten synker i de målte tidsperiodene, vil det være en sannsynlighet at den synker på flere av disse områdene som et resultat av omfanget av skandalen.

4.4 Uavhengige variabler

For å teste om andre forhold påvirker tillitten på de målte avhengige variablene, vil jeg inkludere uavhengige kontrollvariabler i min analyse. Jeg kontrollerer for kjønn og antall år utdanning, da dette er to faktorer som kan ha en innflytelse på tillitten vi ønsker å måle. Kjønn er en hyppig brukt kontrollvariabel, og kan spille en rolle da det kan finnes mulighet for kjønnsmessige variasjoner i tillitt. Kjønn kan være knyttet til synet på det politiske systemet, og politiske institusjoner på mer komplekse vis (Seligson, 2002, s. 423). I denne analysen er kjønn dummykodet slik at kvinner = 1, og menn = 0, kvinne blir derfor referansekategorien. Høyere utdannede mennesker har en større sannsynlighet for å ha en større kunnskap om det politiske systemet enn de som er mer uinformerte. Dette er også konsekvent med de høyere utdannedes evne til å være mer kritisk dersom det politiske systemet og dets institusjoner ikke presterer bra. Variabelen for antall år med utdanning er målt antall år mellom 0-18+ år. Jeg vil også kontrollere for interpersonell tillitt, da dette i flere andre studier har vist en korrelasjon med tillitt til stat, dets prestasjon og politiske institusjoner (Moreno, 2002; La Porta et.al, 1997; Seligson, 2002). Denne variabelen har svarsalternativer med fire intervaller som går fra ingen tillitt, lite tillit, noe tillit, mye tillitt, som representerer tallene 1-4. Intervallene gikk i utgangspunkt i motsatt rekkefølge, og har blitt reversert i Stata slik at alle verdier går intuitivt i en logisk retning. Merk her at det er vanlig å dummykode variabler med under 5 verdier, men jeg har valgt å ikke gjøre det med interpersonell tillitt da denne fortsatt vil være logisk å tolke slik den er. Den siste kontrollvariabelen er støtte til presidenten/jobben utført av presidenten (den daværende presidenten). Dette kan være relevant for samspillet vi undersøker, da Anderson & Tverdova fant at de individene som stemte på partiet med makten,

hadde mer positive holdninger og mer tillitt til det politiske systemet enn de i minoritet. Denne variabelen er rangert fra veldig dårlig, dårlig, verken bra eller dårlig, bra og veldig bra. Alternativene representerer tallene 1-5, og har i likhet med interpersonell tillitt blitt reversert slik at rekkefølgen er i logisk stigning med den avhengige variabelen. Ved avlesing av regresjonstabellene er det greit å bemerke seg forskjellene i variasjonsbredden til verdiene i de ulike kontrollvariablene, da den er relativt stor i antall år utdanning, og betydelig mindre i interpersonell tillitt. Signifikansnivået vil bli satt på 0,05 (Ringdal, 2013, s. 268)

5.0 RESULTATER

5.1 Deskriptiv Statistikk

Deskriptiv statistikk- Tabell 1.

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til de politiske partiene	Prosent	Prosent	Prosent
1 (Ingen tillitt)	30.15	47.79	55.21
2	17.83	14.41	14.95
3	18.71	14.41	11.34
4	15.75	11.33	9.51
5	10.30	6.37	4.46
6	4.51	3.42	2.30
7 (Mye tillitt)	2.76	2.28	2.23
Sum	100.00	100.00	100.00
N (Total respondenter)	1.486	1.492	1.525

Deskriptiv statistikk: Tabell 2

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til valgene	Prosent	Prosent	Prosent
1 (Ingen tillitt)	16.11	31.72	36.93
2	11.99	13.35	12.77
3	14.62	15.83	13.43
4	16.24	14.29	13.43
5	17.99	12.81	11.52
6	13.75	6.98	5,86
7 (Mye tillitt)	9.30	5.03	6.06
Sum	100.00	100.00	100.00
N (Totalt respondenter)	1.484	1.491	1.519

Deskriptiv statistikk -Tabell 3

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til presidenten/den utøvende makt	Prosent	Prosent	Prosent
1 (Ingen tillitt)	8.36	25.05	53.61
2	6.49	10.72	11.50
3	10.70	12.66	10.71
4	15.05	17.68	9.66
5	22.94	13.93	6.70
6	19.26	8.64	3.09
7 (Mye tillitt)	17.19	11.32	4.73
Sum	100.00	100.00	100.00
N (Totalt respondenter)	1.495	1.493	1.522

Deskriptiv statistikk- Tabell 4

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til den nasjonale kongressen/lovgivende makt	Prosent	Prosent	Prosent
1 (Ingen tillitt)	21.01	33.90	37.96
2	14.80	16.07	14.22
3	17.50	16.81	12.37
4	17.50	12.63	14.15
5	15.27	8.78	10.52
6	7.70	6.82	5.49
7 (Mye tillitt)	6.22	5.00	5.29
Sum	100.00	100.00	100.00
Obs (Total respondenter)	1.480	1.481	1.512

5.2 Regresjonstabeller

Regresjonstabell - Tabell 5

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til de politiske partiene			
Kjønn	0.191 (0.025)	0.067 (0.410)	0.073 (0.348)
Utdannelse	-0.023 (0.047)	-0.054 (0.000)	-0.045 (0.000)
Interpersonell tillitt	0.304 (0.000)	0.122 (0.008)	0.121 (0.004)
Støtte til presidentens jobb	0.394 (0.000)	0.382 (0.000)	0.320 (0.000)

Regresjonstabell - Tabell 6.

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til valgene			
Kjønn	-0.041 (0.673)	-0.035 (0.701)	-0.188 (0.051)
Utdannelse	0.024 (0.059)	-0.004 (0.730)	-0.001 (0.928)
Interpersonell tillitt	0.361 (0.000)	0.194 (0.000)	0.267 (0.000)
Støtte til presidentens jobb	0.491 (0.000)	0.589 (0.000)	0.480 (0.000)

Regresjonstabell – Tabell 7

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til nasjonale kongressen og den lovgivende makt			
Kjønn	0.114 (0.218)	0.179 (0.053)	0.163 (0.083)
Utdannelse	-0.042 (0.001)	-0.064 (0.000)	-0.073 (0.000)
Interpersonell tillitt	0.335 (0.000)	0.126 (0.016)	0.123 (0.010)
Støtte til presidentens jobb	0.436 (0.000)	0.363 (0.000)	0.518 (0.000)

Regresjonstabell Tabell 8

	(2012)	(2014)	(2017)
Tillitt til presidenten og den utøvende makt			
Kjønn	-0.058 (0.477)	0.071 (0.421)	-0.008 (0.918)
Utdannelse	-0.035 (0.002)	-0.071 (0.000)	-0.069 (0.000)
Interpersonell tillitt	0.228 (0.000)	0.055 (0.268)	0.143 (0.001)
Støtte til presidentens jobb	0.974 (0.000)	1.03 (0.000)	0.739 (0.000)

6.0 DISKUSJON OG ANALYSE

6.1 Analyse av deskriptiv statistikk

I tillitten til de politiske partiene (se tabell 1) ser vi at resultatene viser at antall prosent som svarer «ingen tillitt» går opp for hvert datasett. Ved å kategorisere verdiene 1-3 som «lav tillitt» når vi leser av tabellens prosent i kumulativ form, og så sammenlikne de tre årene og avrunde tallene til nærmeste hele tall, får vi et bedre inntrykk av hvordan gruppen med lavest tillitt har vokst. Dette betyr også implisitt at gruppen med høy tillitt har blitt mindre da antall respondenter er omtrent like mange hvert år. Resultatene viser at det i 2012 var 67% som hadde lav tillitt, 77% i 2014 og 82 % i 2017. Ved å se tilbake på hendelsesforløpet til korrupsjonsskandalene, kan en mulig grunn i nedgangen i tillitt her være de ledende politiske partienes innblanding i korrupsjonen (Valarini & Pohlmann, 2017, s. 3). Som tidligere nevnt, brukte de innblandede politikerne en del av de svarte pengene til å støtte sine egne partier og valgkampanjer. Her er det også mulig å trekke en parallell til nedgangen i tillitt til valgene. Ved å se på tabell 2, tillitt til valgene, går også tillitten her ned for hvert målt år. Her ser vi at respondentene som svarte at de hadde lav tillitt var 43% i 2012, 61% i 2014 og 63% i 2017. Den største nedgangen i tillitt var altså mellom målingen i 2012 og 2014. Undersøkelsen som produserte disse resultatene ble utført mellom 1 mars-27 april, og offentliggjøringen og

starten av Operation Carwash er offisielt 17 mars 2014. Det vil si at undersøkelsen foregikk delvis under en tid hvor folket ble bevisstgjort om korrupsjonsskandalen.

Tillitten til den nasjonale kongressen (tabell 4) har en kumulativ prosent av lav tillitt på 53% i 2012, 67% i 2014, og 65% i 2017 (merk at det i 2017 er målt i undersøkelsen som tillitt til den lovgivende makt). I 2012 svarte 26 % lav tillitt alternativene 1-3, på tillitt til presidenten av republikken, (tabell 3) i 2014 (tillitt til den utøvende makt) 48,43% og i 2017 ligger prosenten på 75,82 %. Et forslag for den dramatiske økningen i lav tillitt, kan være først offentliggjøring av korrupsjonsskandaler i 2014, men senere og først og fremst anklagelsene mot Dilma Rousseff som endte i riksrett (Domingues, 2017, s. 1748). Etter dette ble visepresident Michel Temer, fra partiet PMDB (også anklaget i Operation Carwash) president (Valarini & Pohlmann, 2017, s. 3). Denne riksrettsdommen og Dilmas fraskrivning av presidentrollen i 2016 kan tenkes å ha en forsinket men også varende effekt på resultatene for denne dataen innsamlet i 2017.

Det er dermed verdt å legge merke til at korrupsjonsskandalene som her er forklart, allerede hadde foregått en periode før de ble offentliggjort. Dette kan altså påvirke statistikken om brasilianernes tillitt til staten på det viset at den synker først når korrupsjonen blir kjent. Kriminaletterforskningen av de dømte politikerne og den mengden oppmerksomhet dette fikk i media, kan tenkes å ha bidratt stort til de demonstrerte tallene. Operation carwash er ikke nødvendigvis i seg selv en demonstrasjon på økt korrupsjon i staten, men det brasilianske føderale politiets innsats for å «rense opp». Det kan tenkes at opprensningen lett kan gi et inntrykk av at korrupsjonen har økt til tross for at den har vært stille til stede over tid i statsapparatet, og dette er verdt å ha i bakhodet når man ser på statistikken over tillitt til staten og oppfattelsen av korrupsjon i landet. Denne veldig dramatiske nedgangen av tillitt til de målte institusjonene og aktørene, kan skyldes flere ting, og korrupsjonsskandalene presentert her er kun et mulig scenario. Teorien presentert tidligere, legger et grunnlag og sannsynliggjør at det foreligger en sammenheng mellom korrupsjon på et så høyt nivå og i et så stort volum, og den dramatiske nedgangen til veldig lav politisk tillitt på sivilt nivå. Denne indikasjonen kan derimot utfordres ved å referere til Anderson & Tverdovas tanker om kulturelle forskjeller og en generell aksept for korrupsjon i et samfunn, men også til Leff som mener korrupsjon kan være en bidragende faktor til effektivitet i et politisk system (Anderson & Tverdova, 2003, s. 93; Leff, 1964, s. 10-11). For å åpne for andre faktorerers påvirkning på den politiske tillitten, kan følgende kontrollvariabler i de utførte regresjonsanalysene være opplysende.

6.2 Analyse av regresjonstabeller

I resultatene til regresjonstabellene (tabell 5-8) ser vi at de ulike kontrollvariablene er signifikante i en relativt stor grad. Kjønn er kun signifikant i forhold til tillitt de politiske partiene, i 2012, og her ser vi at tendensen viser, at hvis du er kvinne, scorer du 0,19 mer på tillitt til partiene enn menn. Resultatene for variabelen utdannelse viser signifikans for alle avhengige variabler utenom tillitt til valgene, hvor det ikke er signifikant noen år. Tendensen blant utdannelse i de gjenstående avhengige variablene, viser at for hvert år med utdannelse, går tillitten til de ulike institusjonene og aktørene ned i varierende grad, alle år utenom ved tillitt til valgene i 2012. Dette stemmer overens med Seligsons tanke om høyt utdannede menneskers evne til å være mer kritiske dersom det politiske systemet og dets aktører ikke presterer i henhold til deres forventninger (Seligson, 2002, s. 423).

Resultatene for interpersonell tillitt viser høy grad av signifikans alle år utenom tillitt til den utøvende makt i 2014. For alle år og avhengige variabler er tendensen at for hvert stigende nivå av interpersonell tillitt, øker tillitten i den avhengige variabelen. Dette bekrefter altså min hypotese om at interpersonell tillitt har en positiv påvirkning på politisk tillitt. De avhengige variablene har alle den største positive påvirkning fra interpersonell tillitt i 2012. I tillitt til kongressen og den lovgivende makt, og tillitt til de politiske partiene synker den positive påvirkningen jevnt gjennom de tre årene. Om vi derimot ser på tillitt til valgene, og presidenten & den utøvende makt, viser resultatene at påvirkningen går ned i 2014, og opp igjen i 2017. Disse regresjonsanalysene forteller oss ikke noe om nivået av interpersonell tillitt i Brasil, men graden den påvirker tillitt til disse ulike politiske institusjonene og aktørene. Resultatene viser støtte til tidligere akademikers funn av påvirkning av interpersonell tillitt på politisk tillitt. La Porta og Seligson dannet tidligere tanken om at de som opplever korrupsjon i landet vil ha en høyere sannsynlighet for lavere tillitt til legitimiteten til deres politiske system, i tillegg til et lavere nivå av interpersonell tillitt (La Porta et al., 1997, s. 336; Seligson, 2002, s. 419). Ut ifra disse tallene kan vi ikke si noe om det generelle nivået av interpersonell tillitt i Brasil, men vi kan se at det påvirker den politiske tillitten i likhet med tidligere funn. Ved å se på resultatene i analysen ser vi at dersom interpersonell tillitt stiger, stiger også tillitten til gitte politiske institusjoner og aktører. Man kan også snu på dette konseptet, og drøfte det opp mot funnene til Morris & Klesner som finner at lav interpersonell tillitt i seg selv kan tilrettelegge for en mer tolerant innstilling til korrupsjon, fordi det skaper en forventning av korrupsjon i samfunnet som i sin tur kan øke den individuelle deltakelsen i korruperte handlinger (Morris & Klesner, 2010, s. 1260-1263).

Slik nevnt tidligere så er det vanskelig å se kausalitetsforholdet her, altså om det er økt interpersonell tillitt som leder til økt tillitt til de politiske institusjonene, eller om kausaliteten skjer i motsatt rekkefølge.

Påvirkningen til kontrollvariabelen «støtte til presidentens jobb» er høyest signifikant i alle analyser gjort her. Koeffisienten forteller oss at hvert nivå støtten til presidentens jobb går opp, så går tillitten til avhengige variablene også opp med mellom fra 0.320-1.03. Dette bekrefter også min hypotese om at støtte til presidenten påvirker politisk tillitt i positiv retning. Størst påvirkning har variabelen på tillitt til presidenten og den utøvende makt, og minst på tillitt til de politiske partiene, noe som er logisk. Dette går i tråd med forventningene gitt tidligere i teksten om at støtte til presidenten vil påvirke deres tillitt til de politiske institusjonene og aktørene positiv retning. Anderson & Tverdova viste i sitt studie at individene som stemte på partiene med makten, hadde mer tillitt og positive holdninger til det politiske systemet (Anderson & Tverdova, 2003, s. 104)

Til tross for at kontrollvariablene viser variasjoner og påvirkning på de politiske institusjonene og aktørene, utelukker ikke dette at korrupsjonen også er en grunn til den store nedgangen i tillitt, de viser kun at tillitten også lar seg påvirke av andre faktorer, som også stemmer overens med tidligere presentert teori. Konklusjonene indikerte at disse variablene hadde en effekt, samtidig som at korrupsjon også hadde det. Grunnet vanskeligheten med å måle korrupsjon, og problematikken som oppstår ved å sammenlikne oppfattelse av korrupsjon på et ekspertisenivå med tillitt til politiske institusjoner og aktører på sivilnivå, er kun tidligere funn og teorier brukt her for å legge et grunnlag for en ny tankeprosess om et kausalitetsforhold. Dette danner samtidig et forslag for videre forskning på området.

7.0 KONKLUSJON

I denne oppgaven har jeg lagt et informativt grunnlag for korrupsjonsskandalen Operation Carwash som startet i Brasil 17 mars 2014, også for riksrettsdommen av tidligere president Dilma Rousseff. Deretter har det blitt fremlagt en rekke tidligere studier som indikerer at korrupsjon i et land kan føre til synkende politisk tillitt. Det har også blitt presentert mulige påvirkningsfaktorer på forholdet mellom korrupsjon og politisk tillitt, for å utfordre tanken om at korrupsjon i en stat leder til en nedgang i tillitten. Resultatene i den deskriptive statistikken, viser primært hvordan brasilianernes tillitt til ulike politiske institusjoner og

aktører har gått betydelig ned fra året 2012-2017. Regresjonsanalysene på de samme avhengige variablene, indikerer at dersom antall år utdannings stiger, synker også den politiske tilliten. Resultatene viser også at interpersonell tillitt, og støtte til presidenten har en positiv påvirkning på den politiske tilliten slik mine hypoteser antok. Dersom interpersonell tillitt stiger, stiger også politisk tillitt, og dersom støtte til presidenten stiger, stiger også politisk tillitt. Denne analysen kan ikke gi oss noe sikkert svar på om korrupsjonsskandalene i Brasil har resultert i en synkende politisk tillitt, men teorien og tidligere forskningsfunn kan være en indikator på at det foreligger en sammenheng. Det må også poengteres at det er mulige tredjevariabler som påvirker resultatet i analysen, som ikke er tatt høyde for her. Den store politiske uroen i Brasil grunnet korrupsjonsskandalene har hatt mange følger, og nedgang i politisk tillitt er kun én mulig følge. Til tross for dette fremkommer det her forskeres tidligere interesse på området, som en indikator på tematikkens viktighetsgrad og relevans.

8.0 REFERANSER

- AmericasBarometer. (2012). Dataset Brazil 2012 Stata. Latin American Public Opinion Project. Hentet 15. april 2020 fra <https://www.vanderbilt.edu/lapop/raw-data.php>
- AmericasBarometer. (2014). Dataset Brazil 2014 Stata. Latin American Public Opinion Project. Hentet 15. april 2020 fra <https://www.vanderbilt.edu/lapop/raw-data.php>
- AmericasBarometer. (2017). Dataset Brazil 2016/2017 Stata. Latin American Public Opinion Project. Hentet 15. april 2020 fra <https://www.vanderbilt.edu/lapop/raw-data.php>
- AmericasBarometer (2017). *LAPOP: Brasil, 2017*. Hentet fra http://datasets.americasbarometer.org/database/files/215774101ABBra17-v18.0.5.6-Por-170410_W.pdf
- AmericasBarometer. (2012). *Technical information*. Hentet fra https://www.vanderbilt.edu/lapop/brazil/Brazil_Tech_Info_2012_W_03.12.13.pdf
- AmericasBarometer. (2014). *Technical information*. Hentet fra https://www.vanderbilt.edu/lapop/brazil/Brazil_Tech_Info_2014_W_03.02.18.pdf
- Americas Barometer. (2017). *Technical information*. Hentet fra https://www.vanderbilt.edu/lapop/Brazil_AmericasBarometer_Tech_Info_2016_17_W_rev_021219.pdf
- Anderson, C. J. & Tverdova, Y.V. (2003). Corruption, Political Allegiances, and Attitudes Toward Government in Contemporary Democracies. *American Journal of Political Science*, 47(1), 91-109.
- Catterberg, G. & Moreno, A. (2006). The Individual Bases of Political Trust: Trends in New and Established Democracies. *International Journal of Public Opinion Research*, 18(1), 31-48.

- Domingues, J. M. (2017). The republic in crisis and future possibilities. *Ciência & Saúde Coletiva*, 22(6), 1747-1758. doi:<http://dx.doi.org/10.1590/1413-81232017226.02472017>
- Hetherington, M. J. (1998). The Political Relevance of Political Trust. *The American Political Science Review*, 92(4), 791-808.
- Kanji, M. & Nevitte, N. (2002). Authority Orientations and Political Support: A Cross-national Analysis of Satisfaction with Governments and Democracy. *Comparative Sociology*, 1(3-4), 387-412.
- La Porta, R. Lopez-De-Silanes, Florencio. Shleifer, A. & Vishny, R. W. (1997). Trust in large organizations.(Interaction of Economic Institutions and Theory). *American Economic Review*, 87(2), 333-338.
- Leff, N. H. (1964) Economic Development Through Bureaucratic Corruption. *American Behavioral Scientist*, 8(3), 8-14.
- Mishler, W & Rose, R. (2001).What are the origins of political trust?: Testing Institutional and Cultural Theories in Post-Communist Societies. *Comparative Political Studies*, 33(9), 30-62.
- Morris, S. D. & Klesner, J. L. (2010). Corruption and Trust: Theoretical Considerations and Evidence From Mexico. *Comparative Political Studies*, 43(10), 1258-1285.
<https://doi.org/10.1177/0010414010369072>
- Moreno, A. (2002). Corruption and Democracy: A Cultural Assessment. *Comparative Sociology*, 1(3-4), 495-507.
- Oliveira, H. M. G. (2016). Retrato das manifestações de rua no processo de impeachment da presidenta Dilma Rousseff: A construção da opinião pública pela mídia privada brasileira. *Pauta Geral*, 3(2), 83-96.

Padula, A. J. A. & Albuquerque, P. H. M. (2018). Government Corruption on Brazilian Capital Markets: A study on Lava Jato (Car Wash) Investigation. *Revista De Administração De Empresas*, 58(4), 405-417. doi:<http://dx.doi.org/10.1590/S0034-759020180406>

Røste, O.B. (2013). *Politikk og økonomi*. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo

Seligson, M. A. (2002). The Impact of Corruption on Regime Legitimacy: A Comparative Study of Four Latin American Countries. *The Journal of Politics*, 64(2), 408-433.

Ringdal, Kristen (2013). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskaplig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Valarini, E. & Pohlmann, M. (2019). Organizational crime and corruption in Brazil a case study of the “Operation Carwash” court records. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 2019(59). <https://doi.org/10.1016/j.ijlcj.2019.100340>

Vanderbilt University (u.å.). LAPOP– About Us. Hentet 15 april fra <https://www.vanderbilt.edu/lapop/about.php>

